

Vlaggen ten tijde van het Frans mandaat over Syrië

Met de nederlaag van de Ottomanen trokken Britse troepen onder leiding van marshall E.A. Allenby op 3 oktober 1918 Damascus binnen. Zij werden vergezeld door manschappen van de Arabische Revolutie onder leiding van emir Feisal, zoon van Sherif Hoessein uit Mekka.

Door WIM SCHUURMAN

Feisal zette in oktober 1918 de eerste Arabische regering in Damascus op. Deze regering stelde in de andere grote Syrische steden lokale overheden in. Overal in het land werd de Pan-Arabische vlag van drie evenhoge banen zwart, groen, wit en belegd met een rode broekingdriehoek gehesen (afbeelding 1). Uitgaande van eerdere Britse beloften hoopten de Arabieren dat de nieuwe staat alle Arabische gebieden van Aleppo in het noorden tot Aden in Jemen ver in het zuiden zou omvatten. Allenby wees op basis van de Sykes-Picot-overeenkomst tussen Groot-Brittannië en Frankrijk enkel de niet aan de kust gelegen regio's van Syrië aan de Arabische regering toe. Op 8 oktober ontsteepten Franse troepen zich in Beiroet en namen de kustgebieden onder controle. Arabische bestuursinstellingen werden er ontmanteld. De Fransen verlangden volledig nakomen van de overeenkomst. Op 26 november 1919 verlieten de Britse soldaten Damascus en de binnenlanden.

Het Arabische koninkrijk Syrië

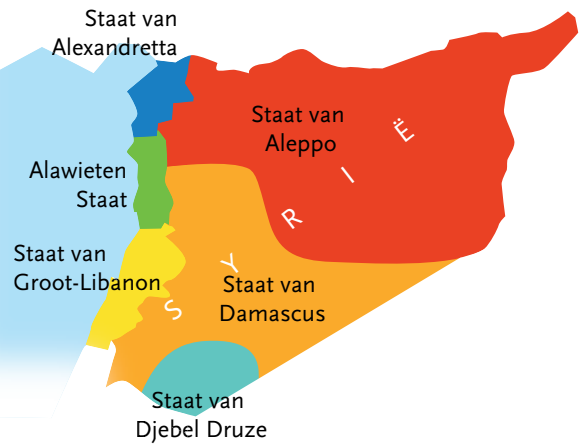
Op 8 maart 1920 riep het Syrisch nationaal congres de onafhankelijkheid binnen haar natuurlijke grenzen uit, dat wil zeggen inclusief Palestina. Tegelijkertijd verklaarde het congres Feisal tot koning. De vlag van het Arabisch koninkrijk Syrië werd aangepast: de top van de rode broekingdriehoek werd dicht bij het middelpunt van de vlag gelegd. Op deze rode driehoek werd een witte zevenpuntige ster geplaatst (afbeelding 2). De zeven stralen van de ster zouden verwijzen naar de eerste zeven soera's van de Koran.

Frans mandaat

Bij de vredesbesprekingen van het Verdrag van Sèvres verkreeg Frankrijk op 25 april 1920 en 29 september van datzelfde jaar van de Volkenbond het mandaat over Syrië inclusief de Libanon en de Ottomaanse provincie Hatay, terwijl Groot-Brittannië een mandaat verkreeg over Palestina, Jordanië en Irak. Er

vonden in Syrië gewelddadige demonstraties plaats en het land kreeg een nieuwe regering, die een leger begon op te zetten. Er kwam tegenstand van Franse zijde en uit christelijke delen van de Libanon. Koning Feisal kreeg op 24 juli 1920 van de Fransen de keus tussen toegeven of aftreden. Feisal besloot toe te geven. Bij de slag van Maysaloun werd het Syrische verzet onder leiding van de minister van oorlog verslagen. De Fransen stuurden de koning in augustus 1920 toch weg uit Damascus. Ze hadden tot in 1923 de tijd nodig om alle Syrische verzet te breken.

De vlag van het Frans mandaat over Syrië was in de periode 1920 – 1922 azuurblauw met in het midden een witte halve maan met de hoorns gericht naar de vlucht en met in de bovenhals de Franse driekleur. Het blauw van het veld was dus lichter dan de blauwe baan uit de driekleur (afbeelding 3). De status en achtergrond van deze vlag en anderen ten tijde van het mandaat zijn nog steeds niet geheel helder. We dienen voorzichtig om te gaan met deze informatie. Dit dundoek heeft voor het Nabije Oosten geen gewoontelijke kleur. Het maronietengeslacht van de Chebab in de Libanon gebruikte deze kleur wel. En in de Sykes-Picot-overeenkomst vallen Hatay en Noord-Syrië in de Blauwe Zone. Maar of dit juiste links zijn... Als de vlag echt heeft bestaan [1] en is gevoerd, zou het de persoonlijke vlag van de Franse Hoge-Commissaris kunnen zijn geweest [2]. Van 1924 tot 1936 was de mandaatvlag gelijk aan die van de staat Syrië. De Fransen bestuurden Syrië rechtstreeks. Generaal Gouraud, de held van de Balkan, verdeelde Syrië in 1920-'21 in zes kleine marionettenstaten. Dit waren langs de

kust van zuid naar noord: Groot-Libanon, het autonome gebied van de Alawieten en de Sanjak van Alexandretta; in het binnenland van noord naar zuid de staten Aleppo, Damascus, en die van Soueida- die vanaf 1927 de staat Djebel- ad-Druze zou gaan heten. Zien we in deze constructie niet de beruchte verdeel-en-heers strategie?

In juni 1922 vormden de Fransen een losse federatie van de drie staten Aleppo, Alawieten en Damascus onder de naam Syrische Federatie. De vlag van deze federatie was van drie evenhoge banen groen, wit, groen met in de bovenhals de Franse driekleur (afbeelding 4). Op 1 december 1924 verliet de Alawietenstaat de federatie; Aleppo en Damascus werden een unie onder de naam Staat Syrië en met dezelfde vlag. Van deze periode is ook een model bekend met evenlange banen (afbeelding 5). Deze heeft waarschijnlijk niet echt bestaan [3], is mogelijk foutief geïnterpreteerd. Er zijn afbeeldingen bekend, waarin de Franse driekleur even breed is als de groene baan aan de hijszijde, doch ook varianten waarin deze driekleur smaller is dan genoemde baan. In één geval wordt deze toegeschreven aan de Staat Syrië 1924 – 1930 [4].

Op 14 mei 1930 werd de organische acte van de Staten van de Levant getekend. In het kader hiervan werd de Staat Syrië tot Republiek Syrië uitgeroepen. Er werd een nieuwe grondwet geschreven en de vlag van de staat zou evenhoge banen van groen, wit en zwart hebben gekend (afbeelding 6) met de Franse driekleur in de broektop (5). Het jaar erop werden de bepalingen van de acte opgeschort. Zo duidelijk als een en ander lijkt, is

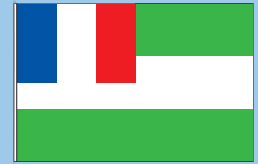
afb. 1. pan-Arabische vlag, 1918

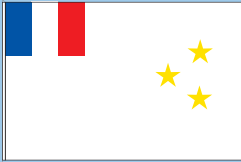
afb. 2. Arabisch koninkrijk Syrië, 8-3-1920 tot 25-7-1920

afb. 3. Frans mandaat over Syrië, 1920

afb. 4. Syrische Federatie 1922 - 1924, Staat Syrië 1924 - 1930

afb. 9. Staat Aleppo 1920 - 25 januari 1925

afb. 10. Republiek Hatay, 7 september 1938-29 juni 1939

afb. 11. Groot-Libanon

afb. 12. Alawietenstaat-Sanjak van Latakia 1920 - 1936

het echter niet. Schout-bij-nacht Deville, bevelhebber van de marinedivisie voor de Levant, schrijft op 22 augustus 1930 dat volgens het organisch statuut van 14 mei 1930 Syrië een vlag zou hebben van banen groen, wit en zwart met drie rode sterren en dat de Djebel Druze en Latakia (de Alawietenstaat) geen eigen vlag zouden hebben [6]. Een Engelse vertaling van de acte, de "Constitution of the State of Syria, Promulgated by a Decree of The High Commissioner of the French Republic, No. 3111 of May 14th, 1930" is afgedrukt in *The League of Nations Official Journal*, Vol. 11, September, 1930, p. 1112-1122. Artikel 4 (p. 1113) beschrijft het model van Deville [7]. Dit zou inhouden dat de groen-wit-zwarte met de Franse driekleur foutief zou zijn.

In 1932 werd er een nieuwe (sic) vlag voor de republiek aangenomen met verhoudingen van 1:2 van drie evenhoge banen groen, wit en zwart met op de witte baan 3 rode vijfpuntige sterren (afbeelding 7). Dit is het model dat Deville al beschreef. De 3 sterren vertegenwoordigden Damascus, Aleppo en Deir ez Zor. Laatstgenoemde stad ligt in Oost-Syrië aan de rivier de Eufraat. Merk op dat dit dundoek de Franse driekleur in de broektop niet meer kent.

In 1936 werd het Frans-Syrisch onafhankelijkheidsverdrag getekend. Dit verdrag stond de Alawietenstaat – nu Latakia genoemd –, de Djebel Druze en Alexandretta toe om binnen twee jaar opgenomen te worden in de Syrische republiek. Uiteindelijk trad alleen Groot-Libanon niet toe tot deze republiek. Het onafhankelijkheidsverdrag werd echter door Parijs niet geratificeerd en het mandaat duurde min of meer onbepaald voort. In september 1938 scheidden de Fransen Alexandretta in het noorden van de Syrische republiek af en vormden het om tot de Republiek Hatay. Deze zocht in juni 1939 aansluiting bij Turkije. Nog steeds erkent Syrië

deze afscheiding en inlijving niet. Met de val van de Franse regering in 1940 kwam Syrië onder controle van de Franse Vichy-regering tot de Britse troepen samen met de Vrije Fransen het gebied in 1941 bezetten. Syrië riep toen zijn onafhankelijkheid weer uit. Pas op 1 januari 1944 werd het als onafhankelijke republiek erkend. Voortdurende druk van Syrische nationalisten en van Britse zijde noopten de Fransen hun laatste militaire eenheden op 17 april 1946 te evacueren.

De marionettenstatjes

Staat Damascus (1920 – 1925)

De Franse generaal Henri Gouraud riep op 1 september 1920 deze kleine staat en vijf andere uit en verklaarde Damascus tot hoofdstad. Deze bestuurlijke eenheid kreeg in 1922 een dundoek van marineblauw met op het midden een witte schijf van 3/7 vlaghoogte en in de broektop een kanton met de Franse driekleur als vlag (afbeelding 8). Deze staat verloor 4 qada's aan Groot-Libanon. Het betreft het huidige gebied van de Bekaa-vallei en Zuid-Libanon.

Staat Aleppo (1 september 1920 – 1925)

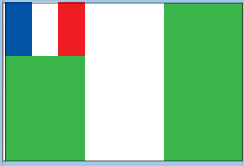
Deze staat besloeg Noord- en Oost-Syrië. De bevolking bestond hoofdzakelijk uit soennimoslams. Er waren ook grote christelijke en Joodse gemeenschappen en minderheden van sjia-moslams en Alawieten. In het oosten woonden ook Koerden, Syriaken en Assyriërs. In 1923 werd de Sanjak van Alexandretta aan deze staat toegevoegd. Met name de soennimoslams waren fel gekant tegen de opdeling van Syrië. Dit resulteerde in een snel eind aan de staat Aleppo en daarop de vereniging met Damascus. De staat Aleppo voerde een witte vlag met in de broektop een kanton met de Franse driekleur en in de vlucht drie gele vijf-puntige sterren, geplaatst op de punten van een denkbeeldige gelijkzijdige driehoek waar-

van een zijde parallel aan de vluchtzijde loopt (afbeelding 9)

Sanjak van Alexandretta / Republiek Hatay (1938 – 1939)

Een sanjak/sandjak betekent letterlijk standaard. Het was ook de naam voor een van de hoofdindelingen van Ottomaanse provincies. De Sanjak van Alexandretta, bewoond door Turks-taligen en Arabisch-taligen, was autonoom van 1921 tot 1923. In dat jaar werd het aan de Staat Aleppo toegevoegd. In 1925 werd het rechtstreeks verbonden met het Frans mandaat over Syrië, doch nog met speciale administratieve status. De verkiezingen van 1936 zorgden ervoor, dat twee parlementsleden die voor de onafhankelijkheid van Syrië waren, uit Frankrijk terugkeerden. Hierop braken er relletjes uit en verschenen er artieken vol passie in de Syrische en Turkse pers. De Turkse regering onder leiding van Mustafa Kemal Atatürk diende een klacht in bij de Volkenbond vanwege mishandeling van de Turkse bevolking. Hij eiste dat Alexandretta deel zou worden van de Turkse republiek. In november 1937 kreeg de sanjak autonomie binnen een arrangement dat geregeld was door de Volkenbond. Onder zijn nieuw statuut werd het gebied "onderscheiden doch niet afgescheiden" van het Frans mandaat over Syrië. De volksvergadering werd in de zomer van 1938 bijeengeroepen en het Frans-Turkse verdrag dat de status van de sanjak regelde werd getekend op 4 juli 1938.

Op 2 september 1938 riep de volksvergadering de Sanjak tot Republiek Hatay uit. Als reden werd gegeven dat er relletjes waren uitgebroken tussen Turken en Arabieren. Op 6 september werd de grondwet aangenomen. Hierin werd het gebied "Hatay Devleti", Staat Hatay genoemd. Hoofdstad werd Antakya

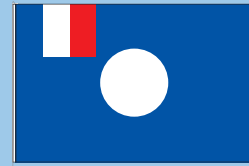
afb. 5. Staat Syrië, 5 december 1924 - 1925, foutief?!

afb. 6. Republiek Syrië vanaf 1930, mogelijk foutief

afb. 7. Republiek Syrië vanaf 1932

afb.8. Staat Damascus, 1 september 1920 – 25 januari 1925

afb. 13. autonoom gebied Soueida en Djebel Druze 1921 - 1936 volks-vlag

afb. 14. Djebel Druze, vlag Franse overheid 1922 - 1924

afb. 15. Majliss Enniabi 1924 - 1936

afb. 16. Staatsvlag Djebel Druze 1924 - 1936

(Antiochië). De republiek bleef een jaar bestaan onder gezamenlijk Frans en Turks militair toezicht. Het bestuur stond onder Turkse controle. De naam voor de republiek werd door Atatürk voorgesteld. De republiek kende een vlag die op die van buurland Turkije leek. Geen wonder: het ontwerp was van de hand van dezelfde Mustafa Kemal Atatürk. De vlag was rood met een witte halve maan –de hoorns naar de vlucht gericht– vergezeld van een witgerande rode vijfpuntige ster (afbeelding 10). Op 7 september 1938 werd de vlag aangenomen. Op 6 februari 1939 nam de wetgevende vergadering alle Turkse wetten over en op 29 juni van dat jaar werd het staatje bij Turkije ingelijfd, waarmee de vlag verdween. De Fransen stonden de afstand van dit staatje toe om ervan verzekerd te zijn, dat Turkije met het oog op een Tweede Wereldoorlog neutraal zou blijven.

Staat Groot-Libanon

Op 1 september 1920 riep generaal Gouraud de stichting van deze staat uit. Hij was bedoeld als veilige haven voor de bevolkingsgroep van de Maronitische christenen, die ten tijde van het Ottomaans bestuur ook een eigen administratieve eenheid kenden. Gouraud voegde helaas de berg Libanon en de Bekaa-vallei hieraan toe, die in meerderheid door moslims bewoond werden. De gevolgen hiervan voelt men nog dagelijks in Libanon. Damascus verloor met deze beslissing van de generaal rechtstreekse zeggenschap over een flinke kustzone inclusief de grootste havenstad Tripoli. Dit was een groot economisch verlies en riep weerstand van de zijde van de Arabieren op. De hoofdstad van Groot-Libanon werd Beiroet. De staat Groot-Libanon werd een vlag toegekend, waarin de Franse driekleur samenging met de Libanese ceder (afbeelding 11). Deze was ontworpen door de voorzitter van de Libanese

Nahdabeweging (Wedergeboorte) Naoum Mukarzel. De staat Groot-Libanon bestond tot 23 mei 1926, waarna deze omgevormd werd tot de Republiek Libanon.

Gebied van de Alawieten

Op 2 september 1920 werd door de Fransen een autonoom gebied voor de Alawieten geschapen. Het werd direct onder de autoriteit van het Frans gezag geplaatst. In 1922 werd het deel van de Syrische federatie, dat het twee jaar later weer verliet. Bij besluit van 5 december 1924 werd de Staat van de Alawieten opgericht, waarin de sanjaks van Latakia en Tartous werden opgenomen. De staat lag ten noorden van Libanon aan de kust en kende de havenstad Latakia als hoofdstad. De naam kreeg het van de Alawieten, een tak binnen de stroming van de sjiiitische moslims. Zij vormden een meerderheid in het gebied. Op 22 september 1930 werd het omgedoopt in Onafhankelijk Bestuur van Latakia. En op 5 december 1936 en effectief per 1937 werd het gebied in Syrië geïntegreerd. De Staat van de Alawieten kende een vlag van wit met in het midden een goudgele stralende zon [8] en met in de broektop een kanton met de Franse driekleur en met in de overige drie hoeken een rode rechthoekige driehoek (afbeelding 12).

Staat van de Djebel Druze

Dit was een voor de Druzen geschapen mandaatgebied in het zuiden van Syrië in de periode van 4 oktober 1922 tot 1936 [9]. De hoofdplaats was Soueida. De bevolking telde rond de 50.000 personen. Al voor aanvang van het mandaat voerde de regering van emir Selim-al-Attrache er een vlag van vijf evenhoge banen van groen, rood, geel, blauw en wit (afbeelding 13). Met ingang van het mandaat voegden de Franse bevelhebbers een witte lengtebaan aan de broek toe, waarop zij der-

tien vijfpuntige gele sterren plaatsten die stonden voor de dertien administratieve eenheden (afbeelding 14) [10]. De gouverneur van de Djebel Druze, kapitein Carbillet, verwijderde deze baan in 1924 toen de administratieve eenheden werden heringedeeld. In de praktijk werd het Frans mandaat in het gebied op de vijf-banenvlag van de Majliss Enniabi (Raad) aangegeven met een minuscule Frans vlaggetje in de broektop (afbeelding 15), maar het officiële model voor de gouverneur en voor de Sérail (paleis) kende een witte broekingbaan, die in de top belegd was met de Franse driekleur met een hoogte gelijk aan de groene baan (afbeelding 16). <

1 Is door W. Smith gecommuniceerd aan L. Philippe zonder bron weer te geven, zie *Franciae Vexilla* 19/65.

2 Verder lijkt deze enigermate op de vlag van de Staat Damascus. Zou er sprake van misinterpretatie kunnen zijn geweest, waar H. Calvarin rekening mee houdt? Als men echter op de data let, komt die van de Staat Damascus na deze voor het Mandaat. Men zou het vlaggenbeeld kunnen lezen als Frans moslimgebied overzee in de blauwe zone.

3 *Franciae Vexilla*, 19/65, 2000 Olivier Corre schrijft er: on peut s'interroger sur l'existence du drapeau à 3 bandes vert-blanc-vert de 1924/1925? En effet les croquis établis pour le Ministère de la Marine en mars 1926 représentent un tat n'existant plus depuis plus d'un an. Il pourrait alors s'agir d'une erreur d'interprétation, à moins que le drapeau à bandes horizontales après 1925 soit erroné (?).

4 Zie *Flaggenkurier* 7/8, 1998.

5 Gevonden door Jaume Ollé, nog niet bevestigd.

6 *Franciae Vexilla* 20 / 66.

7 <http://flagspot.net/flags/sy-his.html#1930>

8 Er zijn varianten bekend met 11, 12, 16 en 20 stralen. Zie

hiervoor <http://flagspot.net/flags/sy-alw20.html>

9 Aldus de Franse wiki met bronvermeldingen.

10 *Franciae Vexilla* 19 / 65: Michel Corbic geeft een reconstructiekening met slechts 10 sterren! Hij geeft geen kleur voor de sterren. *Flagspot* beeldt ze geel af.

Bronnen:

- http://fr.wikipedia.org/wiki/Drapeau_de_la_Syrie
- http://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Hatay
- [http://fr.wikipedia.org/wiki/Alaouite_\(territoire\)](http://fr.wikipedia.org/wiki/Alaouite_(territoire))
- http://fr.wikipedia.org/wiki/Mandat_fran%C3%A7ais_en_Syrie
- e-mail van H. Calvarin aan auteur van 28 oktober 2008
- Franciae Vexilla* 19/65= september 2000 en 20/66=december 2000
- Der Flaggenkurier*, nr. 7/8, 1998

Herdenkingsvlag Februaristaking teruggevonden

Pam Reuter,
herdenkingsvlag Februaristaking,
350 x 500 cm 1947,
Collectie Amsterdams Historisch Museum

In een depot van het Amsterdams Historisch Museum is na dertig jaar de herdenkingsvlag voor de Februaristaking teruggevonden.

Door WIM SCHUURMAN

De vlag werd na de Tweede Wereldoorlog gebruikt tijdens herdenkingen van de staking op 25 en 26 februari 1941. Op die dagen werd de eerste grootschalige verzetsactie tegen de Duitse bezetter in Nederland gevoerd. De vlag werd in 1947 door koningin Wilhelmina aan de stad Amsterdam geschonken. Het betekende de officiële introductie van het devies “Heldhaftig, Vastberaden, Barmhartig” in het wapen van de stad en tevens een blijven-der herinnering aan het getoonde verzet in februari 1941.

Pam Reuter maakte deze vlag kort na de oorlog in opdracht van de koningin. De vorstin wilde uiting geven aan haar waardering voor het verzet van de Amsterdammers. De vlag is 3,5 m hoog en 5 m lang. De vlag werd in een depot van het museum gevonden door kunsthistorica Vimal Korstjens.

Op 17 december 1947 werd de vlag na een plechtige ceremonie in de Nieuwe Kerk op de Dam in top gehesen. Koningin Wilhelmina sprak hierbij de woorden: “Mogen de woorden aan het Amsterdamse wapen toegevoegd tot in lengte van dagen levend houden de herinnering aan Uw strijd, volgehouden ten koste van mateloze offers, gedurende lange jaren, tot de uiteindelijke overwinning. Moge de bevolking van Amsterdam uit deze herinnering telkens opnieuw de kracht putten om pal te staan voor vrijheid, gerechtigheid en menselijkheid, om der wille waarvan men zich toen tegen de overweldigende macht heeft teweer gesteld.” <

Bron: [Nieuwsbrief van historiek.net](#), d.d. 2 maart 2009
Afbeelding welwillend beschikbaar gesteld door het Amsterdams Historisch Museum.

Zie ook website van het museum: www.ahm.nl

Protest Iraniërs

Tientallen Iraniërs demonstreerden op 17 juni 2009 op het Plein in Den Haag tegen de politieke situatie na de pas gehouden verkiezingen in hun vaderland.

Door WIM SCHUURMAN

De demonstranten voerden de tekst: “Wij steunen de demonstraties van onze landgenoten en de jonge Mojahed strijders die zich inzetten voor een democratische revolutie van het Iraanse volk.” Verder zwaaiden zij met Iraanse staatsvlaggen van 1964 - 1980 (de vlag met geel leeuwembleem uit de tijd van de Pahlavi-dynastie), *afb. 1*, met witte vlaggen met een rood embleem en met blauwe vlaggen met een gele schijf die belegd is met een blauwe figuur.

Bij de witte vlaggen met rood embleem blijkt het te gaan om het dundoek van de Iraanse Volks Moejaheddien. *Afb. 2* Het woord mojahed is afgeleid van het Arabisch jihad. Het betekent Strijders van de Heilige Oorlog. Het opschrift boven in de rode ring is Strijders van de Heilige Oorlog. Het opschrift onderaan is een vers uit de Koran, soera 4 en wel een deel van vers 95: “Maar diegenen die streven en

afb. 1

afb. 2

afb. 3

vechten, Allah onderscheidt hen met een grote beloning van hen die thuis zitten.”

Op de gehanteerde dundoeken in Den Haag was de tak aan de vluchtzijde meer opvallend in rood uitgevoerd.

De blauwe vlaggen weet ik nog niet te duiden. Wie van u? [Redactie: kan het de vlag zijn van het ‘National Liberation Army of Iran’, *afb. 3*?]

Twee rectificaties

1

In Willem van Hams artikel “Een Jeruzalemsvlag op de rede van Elmina (Ghana)”, *Vlag!* nummer 3 pagina 8, is de Jeruzalemsvlag op het Venetiaanse zeilschip (afbeelding 3) verkeerd weergegeven en beschreven. De smalle banen zijn precies andersom gekleurd, dus geel, rood en geel in plaats van rood, geel en rood. De juiste beschrijving luidt: “een wit dundoek. Aan de boven- en benedenzijde van de vlag zijn drie smalle banen in de kleuren *geel, rood en geel* aangebracht. In het midden van de witte baan prijkt een rood Jeruzalemskruis. Hiervan is het grote kruis gevoet; van de vier kleine kruisjes zijn dergelijke details moeilijk te zien.” De juiste afbeelding gaat ook hierbij. Ondertussen verscheen Willem van Hams in eindnoot 8 genoemde laatste aflevering over het Jeruzalemskruis in *Heraldicum Disputationes* nummer 14 (2009), p. 51-61, onder de titel “Het Jeruzalemskruis, een bijzonder embleem – 5 (slot) Van Internationaal erkende tot ‘verborgen’ vlag.” [Redactie]

afb. 3

2

In *Vlag!* nummer 2, pagina 12 en 13, staat zowel bij het wapen als de vlag voor de nieuwe gemeente De Bilt niet de juiste ontwerper vermeld. In tegenstelling tot wat uit de bronnen kan worden opgemaakt, blijkt uiteindelijk mr. O. Schutte, destijds secretaris van de Hoge Raad van Adel, de ontwerpen te hebben gemaakt. [Redactie]

Op 5 mei alle (dus ook reclame-) vlaggen halfstok?

Op de avond van 4 mei vieren we jaarlijks nationaal de Dodenherdenking. We staan dan stil bij de gevallen uit de Tweede Wereldoorlog wereldwijd, bij de vredebrengers van daarna. Uit respect hangen de vlaggen dan halfstok.

Door WIM SCHUURMAN

De vlaggen? Nou ja, de nationale driekleur zeker wel. En op de Dam te Amsterdam bij het nationaal monument ook de vlag van de Antillen, van Aruba en van de provincies. Maar de andere...?

Hotspotmaker René Pot zag in Meppel een reclamevlag voor Olajis halfstok wapperen en vond dit vreemd. Hij maakte een foto welke in de Splts van 05-05-09 werd afgedrukt.

Ikzelf vond dit juist netjes en

foto Eworm

gepast. Als we uit respect onze nationale driekleur halfstok laten wapperen, dan toch zeker alle andere vlaggen – met uitzondering op de ambassades – ook?

Hoe denken andere vlaggenkundigen en vlaggenliefhebbers hierover? Stuur uw reactie naar de redactie. In een toekomstig nummer van Vlag! publiceren we een impressie van de binnengekomen meningen.

Provincie Santo Domingo de los Tsáchilas (Ecuador)

De provincie Santo Domingo de los Tsáchilas is een van de twee nieuwe provincies in Ecuador (de andere is Santa Elena). Ze ligt in het bergachtige noordwesten van het land. De provincie werd gevormd op 2 oktober 2007 door het grondgebied af te splitsen van de provincie Pichincha. De provincie kent slechts één kanton. Deze draagt dezelfde naam. De hoofdstad heet Santo Domingo de los Colorados. De provincie is geliefd bij toeristen en is bekend om de kolibries.

Door
WIM SCHUURMAN

De vlag geeft grafisch het karakter van de provincie weer en heeft de oorspronkelijke kleuren van de kantonale vlag, rood en groen. Het schuinkruis van wit en zwart heeft de oorspronkelijke "manpe tsanpá" kleuren van de kleding van de

Tsáchila mannen. Dit kruis verwijst met de vier armen ook naar de vier wegen, die vanuit de omliggende provincies Pichincha, Guayas, Manabi en Esmeraldas naar Santo Domingo voeren. Het centrale embleem van de vlag is de zon, die op het snijpunt van de kruisarmen is geplaatst. De zon staat voor de culturele erfenis van de belangrijke mensen, het legaat van veertig jaren strijd. Deze zon is als een kompasroos te lezen. De rechte stralen volgens de vier hoofdwindrichtingen staan voor de taaie, moeilijke strijd van provincievorming, die vier decennia duurde. De vier andere rechte stralen verwijzen naar de stroomgebieden van de rivieren Toachi, Quinindé, Borbón en Peripa. De vier golven-

de stralen volgens noordnoordoost, oostzuid-oost, zuidzuidwest en westnoordwest verwijzen naar de vier commissies die een impuls gaven aan de vorming van de provincie. De vier overige golvende stralen staan voor vier plantensoorten, die de agrarische rijkdommen vormen: de rubberboom, cacaoboom, koffieplant en Afrikaanse palm.

De 16 stralen zijn vanuit het centrum van de zon aan de rechterzijde geel en aan de linkerzijde wit. Ze staan voor goedheid, hydrologische rijkdom –die de basis is van de agrari-

sche voorspoed en veestapel- en niet om te kopen zuiverheid. In het midden van de zon is een veelkleurige kolibrie geplaatst, die opvliegt richting broektop. Deze vogel is het symbool van de wijsheid in het voorouderlijke Tsáchila. Zijn veelkleurigheid verwijst naar de multiculturele samenleving en pluriforme etnische samenstelling van het volk in de provincie. Zijn majestueuze vlucht doelt op de glorieuze eindbestemming van provincie en inwoners, zijn opgeslagen vleugels roepen broeder- en zusterliefde op. Zijn zeventien veren staan voor de zeventien maanden die nodig waren voor de volksraadpleging en provincievorming. De gekozen kleuren en elementen creëren een sober, aangenaam en

elegant contrast, wat ook de persoonlijkheid is van de mensen aldaar en die men in de vlag weergegeven wilde zien. Het rood staat voor het vuur en voor het bloed van de voorouders. Het groen verwijst naar de groene lokale regio, de vernieuwing van de Natuur, de hoop en onsterfelijkheid. Geel, de kleur van goud, is gebruikt om de rijkdom aan te duiden, de eeuwigheid en sublimatie. Zwart is de drager van het serieuze, van sobere gestrengheid, verwijst ook naar de boom die de verfstof levert voor de strepen van de oorspronkelijke "manpe tsanpá". Wit, de som der kleuren, staat voor licht, zuiverheid, niet-corrupt-zijn, perfectie.

De provincie heeft een wapen. Hierin komen de genoemde kleuren ook voor. Een opvallende kleur in het wapen is blauw. Het schild is golvend doorsneden en boven gedeeld. De deellijn gaat over in de stam van het helmteken. In rood een goudgele zon met op groen een opvliegende "quimi", kolibrie. De symboliek van teken en kleuren is reeds boven bij de vlag beschreven.

Onder: op blauw een dwarsbalk van zilver gerand van zwart en belegd met twee balkjes van zwart. Dit deel van het schild verwijst naar de oorsprong van de onmetelijke rijkdom van de provincie, water en naar de opwekking van waterkracht in het gebied. Het schild wordt gedekt door de kop van de Pambilboom in groen en zwart, die als het ware een helm vormt. De Pambilboom vertegenwoordigt de voortdurende ontwikkeling van de bevolking, hun kracht en hun weg tussen het spirituele en het aardse. <

Bronnen:
http://es.wikipedia.org/wiki/Santo_Domingo_de_los_Tsáchilas
<http://flagspot.net/flags/ec-k.html>

Dorpswapens en -vlaggen uit de zuidwesthoek van Friesland

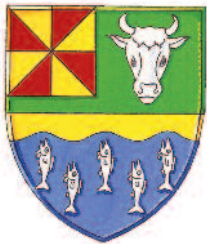
Door HANS VAN HEIJNINGEN | wapenillustraties Jelle Terluin

Gemeente Wymbritseradeel

OUDEGA (ÂLDEGEA)

Wapen “Doorsneden: I) in groen een kanton, gegeerd van goud en rood van acht stukken; het kanton vergezeld van een aanzierende koeienkop van zilver; II) in goud een verhoogde golvende blauwe schildvoet beladen met vijf staande, naast elkaar geplaatste zilveren vissen waarvan de tweede en de vierde lager geplaatst zijn”.

Vlag “Drie horizontale banen groen-geel-blauw in een hoogtever-

houding van 3:1:1, waarvan de gele en de blauwe baan golvend aaneengesloten zijn; in de broektop een broektopvierkant met zijden gelijk aan de halve vlaghoogte, het vierkant gegeerd in acht stukken geel-rood, te beginnen langs de bovenzijde van de vlag”.

Verklaring

Wapen en vlag zijn door Rudie Broersma van de Fryske Rie foar Heraldyk (FRfH) ontworpen op basis van ingezonden ideeën, op verzoek van de Vereniging Dorpsbelangen. Er is getracht wapen en vlag te laten aansluiten bij die van de buurdorpen Gaastmeer (Vexilla Nostra jaargang 26, nummer 177, pagina 115) en Heeg (Vexilla Nostra jaargang 26, nummer 172, pagina 2). In het wapen van Oudega zijn terug te vinden de veeteelt, de visserij en de landschappelijke toestand: water (blauw) en weiden (groen). De zo ontstane gou-

den balk onderin het schild staat voor de vele dijken in het gebied, bijvoorbeeld de “Schatting onder Oudega”. Maar tevens staat deze gouden balk voor de vele rietkragen. De vissen zijn zo uniek geplaatst om de visserij te benadrukken (ze gaan het water uit) en tonen tevens een kleine overeenkomst met de plaatsing van de lilies in het wapen van Wymbritseradeel. In het kanton vinden we een verwijzing naar ‘Doris Mooltsje’, de spinnenkopermolen, die onlangs in oude luister is herbouwd (vergelijk de molenmotieven weergegeven met geren in de dorpswapens en -vlaggen van Molenend (Vexilla Nostra jaargang 13, nummer 94, pagina 13) en Warfstermolen (Vexilla Nostra jaargang 5, nummer 24, pagina 161)). Tevens verwijzen de acht geren naar de achtkantige onderbouw van Doris Mooltsje. De kleuren rood en goud zijn die van de oude gouw Sudergo, kleuren die ook zijn terug te vinden in de wapens van Hemelum Oldeferd, Nijefurd en Stavoren, en waartoe ook Oudega ooit behoorde. Ook kunnen de kleuren gezien worden als een symbolisering van de kosten van wederopbouw van de molen (goud) en het gebruikte materiaal (hout), welke het dichtst benaderd wordt door de kleur rood.

De vlag is een vereenvoudiging van het wapen.

Vlag en wapen zijn geregistreerd in het Genealogysk Jierboekje 1999, pagina 240-241

Vlag en wapen zijn geregistreerd in het Genealogysk Jierboekje 1999, pagina 240-241

Gemeente Wymbritseradeel

FOLSGARE (FOLSGEARE)

Wapen “In blauw een rode keper, die tot aan zijn randen toe is beladen met een zilver rooster met het traliewerk in de zin van de keper; de keper vergezeld in het schildhoofd van twee gouden klavers en in de schildvoet van een gouden Franse lolie.”

Vlag “In blauw een rechthoekige, ook weer blauwe broekingdriehoek, beladen met een gele klaver; aansluitend aan de broekingdriehoek een rechthoekige witte broekkeper waarvan de top ligt op een afstand van de broekzijde, gelijk aan de vlaghoogte; de keper beladen met rode, op hun punten staande vierkanten, die zijn gerangschikt in de vorm van een keper, in twee rijen; elk vierkant met zijden gelijk aan 1/10 vlaghoogte.”

Verklaring

Het wapen is gebaseerd op de ligging van Folsgare in een hoek van de Tjaarddijk. De blauwe kleur is ontleend aan die van de

vroegere Middellzee, waar het dorp vroeger dichtbij lag. Ook komt het blauw uit het gemeentewapen van Wymbritseradeel. De keper verwijst naar de hoek van de Tjaarddijk. Op de keper ligt een rooster, symbool van Sint-Laurens, beschermheilige van de middeleeuwse dorpskerk van Folsgare. De gouden lolie is een van de zeven lilies uit het gemeentewapen van Wymbritseradeel en staat voor het dorp en zijn band met de gemeente. De klavers zijn een symbool voor het agrarisch karakter met vee en weiden. De vlag is van het wapen afgeleid.

Vlag en wapen zijn ontworpen door Jelle Terluin (Fryske Rie foar Heraldyk) en geregistreerd in het Genealogysk Jierboekje 2003, pagina 222-223.

Gemeente Nijefurd

De Vlekke MOLKWERUM (It Flek MOLKWAR)

Wapen “In zwart een stappende zilveren zwaan met opgeslagen vleugels, met gouden snavel en poten en staande op een oprijzende groene grond. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.”

Vlag “In zwart, naar de broekzijde verschoven, een zwemmende witte zwaan met opgeslagen vleugels en een gele snavel; de zwaan met een hoogte gelijk aan 2/3 vlaghoogte.”

Verklaring Het wapen van Molkwerum is al heel lang bekend, al veranderde het wapenbeeld voortdurend in details. Zo komt het wapen voor op een

beschrijven en te registreren als hierboven genoemd.
Wapen en vlag zijn geregistreerd in *Genealogysk Jierboekje* 1995, pagina 196.

Gemeente Nijefurd

WARNS

Wapen

“Gedeeld: I) gedwarsbalkt van vier stukken zwart-zilver; II) in rood een gouden anker”

Vlag

“Vier evenhoge horizontale banen zwart-wit-zwart-wit; een rode broeking met een lengte van 2/9 vlaglengte en beladen met een uit de vluchtzijde van de broeking voortkomend geel half anker.”

Verklaring

Het dorp Warns had al een wapen, dat net als de wapens van Koudum en Molkwerum is overgeleverd door het wapenboek van Andries Schoemaker uit ongeveer 1695. Het is geen toeval dat juist van deze drie dorpen een wapen (en van Molkwerum ook een vlag) is overgeleverd (1): ze hadden alle drie in het begin van de 16e eeuw een groot aandeel in de internationale scheepvaart. (2) Als je ziet hoe eenvoudig het wapen van Warns in zijn overlevering is, dan lijkt het aannemelijk dat het van een eerdere vlag is afgeleid. Dat schild lijkt met zijn vier banen zwart-zilver (wit) meer op een vlag dan op een wapen. En immers: op zee heb je meer aan een vlag dan aan een wapenschild. Maar er zijn tot op heden voor deze suggestie geen

bewijzen geleverd.

Het wapen van Warns was als enige van de hier genoemde drie dorpen anno 2003 nog niet vastgelegd en geregistreerd. Daarom wees de Frykse Rie foar Heraldyk de Vereniging Dorpsbelang op deze mogelijkheid.

Door de grote eenvoud van het wapen bestaat de kans op dubluures (dat was ook bij Koudum het geval). Daarom, en om het wapen iets sprekende te maken, koos men voor een wapenvermeerdering. Om de scheepvaart weer te geven is een veld met een anker toegevoegd in de keuren rood en goud, die we ook terugvinden in de wapens uit de omgeving, zoals die van Stavoren, Hemelum Oldeferd en Nijefurd. Het goud kan ook worden gezien als kleur van de welvaart, die de scheepvaart in Warns heeft gebracht.

Bewust is als toevoeging niet gekozen voor de Slag bij Warns, omdat die Slag dichterbij Stavoren dan bij Warns plaatsvond.

In de vlag is slechts een half anker opgenomen om aan te geven dat er van de grote scheepvaartactiviteiten nog een deel over is: de pleziervaart.

Het oude wapen is aangepast door Rudie Broersma van de Fryske Rie foar Heraldyk en hij ontwierp ook de bijpassende vlag. Ze zijn geregistreerd in *Genealogysk Jierboekje* 2004, pagina 180-181.

Gemeente Lemsterland

OOSTERZEE (EASTERSEE)

Wapen “Gevierendeed: I) in goud een groen klaverblad; II) in blauw twee zilveren vissen; de onderste omgewend; III) in blauw drie golvende zilveren dwarsbalken; IV) in zilver drie zwarte turven geplaatst 2:1.

Vlag “Een blauwe broeking met een lengte, gelijk aan 1/3 vlaglengte; de vlucht in drie evenhoge horizontale banen groen-wit-zwart.”

Verklaring De klaver symboliseert het boerenleven met alles wat daar bij hoort, in en om Oosterzee. De vissen en de gol-

vende dwarsbalken staan voor de visserij en het Tjeukemeer waaraan Oosterzee bijna ligt. De turven herinneren aan de vervening zoals die bijvoorbeeld in de ‘Veenpolder onder Echten’ (om Oosterzee heen) plaatsvond.

De blauwe broeking in de vlag staat voor de visserij. Het groen verbeeldt het boerenleven in breedsten zin, het gras en de andere gewassen. De zwarte baan staat voor de veengrond en de vervening, de witte baan voor het (zilver-)geld, de inkomsten die hiermee verdiend werden en worden.

Wapen en vlag zijn aangenomen ter gelegenheid van het 100-jarig jubileum van Plaatselijk Belang

Oosterzee en gepresenteerd aan de inwoners op 19 november 2005. Ze zijn ontworpen door Jelle Terluin volgens ideeën van W. Klijnsma uit Oosterzee. Vlag en wapen zijn geregistreerd in het *Genealogysk Jierboekje* 2006, pagina 237-238. <

Dit is het laatste artikel van de hand van Hans van Heijningen. De redactie bedankt Hans voor zijn jarenlange inzet als redacteur, hoofdredacteur en auteur voor *Vexilla Nostra* en het afgelopen jaar als schrijver voor *Vlag!*

1. KOUDUM: *Genealogysk Jierboekje* 1993, pagina 191 en *Vexilla Nostra* jaargang 28, nummer 186, pag. 65.
MOLKWERUM: *Genealogysk Jierboekje* 1995, pagina 196.
2. zie ook het boek ‘Hemelumer Aldefurd en Noardwâlde’ door dr.G. Abma, uitgegeven door de Fryske Akademy, onder andere hoofdstuk 6)

oude gevelsteen met als bij-schrift: “Die God vetrouw had wol gebowt 1597”, op de dorpsklok van 1649 (zie “*De Vrije Fries*” 1883, pagina 248) en op een kaart van Molkwerum door Joh. Hilarides, rector te Bolsward. De vlag komt al gauw na 1700 voor op de eerste vlaggenkaarten voor zeevarenden, uitgegeven te Amsterdam. Er werd daar een vlag vermeld van blauw met een witte zwaan. Verder komt de vlag voor op een Italiaans handschrift uit ongeveer 1650. In die bron is de vlag zwart met een kleine zwemmende zwaan op iets dat waarschijnlijk water moet voorstellen. En dan is er ook nog een rijmpje bekend: “It swantsje yn swart / sit Molkwarders yn ‘t hart”.

De zwaan komt ook nog voor, met gesloten vleugels en zwemmend, als windwijzer boven op het koor van de dorpskerk. Om de vormen enigszins vast te leggen heeft de Fryske Rie foar Heraldyk besloten om vlag en wapen van Molkwerum te

Zeemeerman en -min op vlag gemeente Schouwen-Duiveland

Door MARCEL VAN WESTERHOVEN
wapenillustratie Hoge Raad van Adel, Den Haag

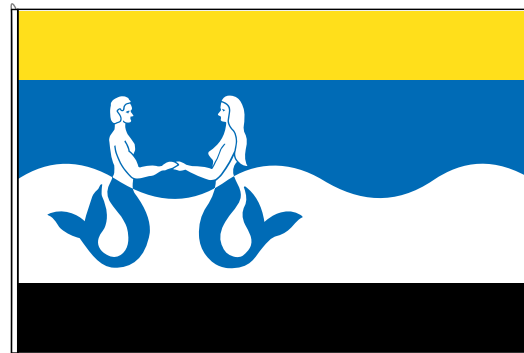

fig. 1. Schouwen-Duiveland

De Zeeuwse gemeente Schouwen-Duiveland is op 1 januari 1997 ontstaan uit de fusie van niet minder dan zes gemeenten en bestrijkt sindsdien het hele eiland. Tot de eerste fusiegolf in 1961 bestond het eiland uit achttien gemeenten. Het volgende schema geeft een overzicht van alle gemeentelijke herindelingen die op het eiland hebben plaatsgevonden.

Gemeentelijke herindelingen op Schouwen-Duiveland

Schouwen-Duiveland, in 1997 gevormd uit:

Brouwershaven, in 1961 uitgebreid met:

Dreischor

Noordgouwe

Zonnemaire in 1866 uitgebreid met:

Bommenede in 1813 uitgebreid met:

Bloois

Bruinisse

Duiveland, in 1961 gevormd uit:

Nieuwerkerk, in 1813 uitgebreid met:

Capelle en Botland

Oosterland, in 1816 uitgebreid met:

Sirjansland

Ouwerkerk

Middenschouwen, in 1961 gevormd uit

Duivendijke, in 1813 uitgebreid met:

Brijdorpe

Klaaskinderenkerke

Looperskapelle

Elkerzee

Ellemeet

Kerkwerve, in 1813 uitgebreid met

Nieuwerkerke

Rengerskerke

Westerschouwen, in 1961 gevormd uit:

Burgh, in 1816 uitgebreid met:

Westerschouwen

Haamstede

Noordwelle

Renesse

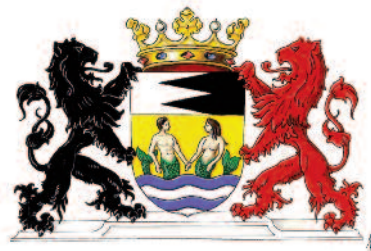
Serooskerke (Schouwen)

Zierikzee

Alle genoemde gemeenten hadden een wapen. De zes gemeenten die in 1997 zijn

samengegaan voerden daarnaast allen officiële gemeentevlaggen. Van de in 1961 opgeheven gemeenten gebruikte alleen Dreischor een officiële vlag.

Na bijna negen jaar een logovlag te hebben gebruikt, heeft de nieuwe gemeente Schouwen-Duiveland eind 2005 dan toch eindelijk een officiële gemeentevlag aangenomen, die het al van begin 1997 stammende gemeentewapen als basis heeft. Daarom zal het wapen hier eerst worden toegelicht.

Het gemeentewapen

Reeds vlak na de fusie werd op 17 januari 1997 bij Koninklijk Besluit nr. 96.006173 aan de nieuwe gemeente Schouwen-Duiveland een gemeentewapen verleend met de volgende omschrijving:

"In goud een meerman en een meermin van natuurlijke kleur, met een staart van sinopel, half toegewend en elkaar de hand reikend, komende uit een golvende schildvoet, golvend doorsneden van vier stukken, azuur en zilver; een schildhoofd gedeeld en ingehoekt van één stuk en twee halve stukken van zilver in sabel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels en gehouden door twee leeuwen, rechts van sabel, links van keel."

De wapens van de zes voormalige gemeenten waren zo divers en bevatten zo veel verschillende symbolen, dat een combinatie van de oude gemeentewapens onmogelijk was. Daarom werd teruggerepen naar de wapens van de oude eilanden Schouwen en Duiveland, die sinds 1610 met elkaar zijn ver-

bonden. De combinatie van deze oude eilandwapens in het nieuwe gemeentewapen doet sterk denken aan het wapen van het in 1996 opgeheven waterschap Schouwen-Duiveland. Het verschil zit voornamelijk in de tegengestelde rangschikking van de wapenvelden.

Het wapen van Schouwen met de meerman en de meermin uit de golven werd in de 17e eeuw al gebruikt, onder andere op wapenkaarten in de 'Cronyk van Zeeland'. Bovendien werd had wapen van Zierikzee in die tijd regelmatig afgebeeld met meerman en meermin als schildhouders. Deze fantasiewezens komen voor in een oude plaatselijke legende, waarin de vissers van Westenschouwen een zeemeermin in hun netten vingen en meenamen. De zeemeermin smeekte om de vrijlating van zijn vrouw, maar de vissers weigerden, waarop de meermin de plaats vervloekte:

*'Westenschouwen, 't zal u rouwen
dat ge heeft geroofd mijn vrouwe,
Westenschouwen zal vergaan
alleen de toren zal blijven staan'*

De welvarende plaats ging vervolgens in stormen ten onder...

Het schildhoofd met de zilveren en zwarte inhoeken vormt het wapen van Duiveland. Dit wapen, afgeleid van dat van het geslacht Van Duiveland, is in verschillende varianten in alle wapens terug te vinden van de voormalige Duivelandse gemeenten: Bruinisse, Nieuwerkerk, Oosterland, Ouwerkerk, Sirjansland, Capelle, Botland en de fusiegemeente (vanaf 1961) Duiveland.

De schildhouders verwijzen naar de twee oude steden op Schouwen-Duiveland. De zwarte leeuw is die van Zierikzee, de rode die van Brouwershaven. Op het wapen staat de gebruikelijke gemeentekroon. (1)

De gemeentevlag

De vlag van de gemeente Schouwen-Duiveland is bij raadsbesluit van 22 decem-

ber 2005 aangenomen met de volgende omschrijving:

“Vier banen, waarvan de hoogten zich verhouden als 2:3:3:2, geel, blauw, wit, zwart, de beide middelste golvend, waarop een figuratie, waarvan de hoogte gelijk is aan 1/2 van de hoogte van de vlag, bestaande uit een zeemeerman en een zeemeermin, toegewend en hand in hand, van het een in het ander.”

Voor de duidelijkheid: de figuratie staat zoals gebruikelijk op een derde van de broekzijde.

De gemeentevlag is ontworpen door Hans van Heijningen. Kleuren en figuratie heeft hij ontleend aan het gemeentewapen. De golvende banen met de zeemeerman en de zeemeermin en de kleuren geel, blauw en wit zijn afkomstig uit het wapen van Schouwen. Door de figuratie van het een in het ander te stellen, heeft de ontwerper weergave in de natuurlijke kleuren uit het wapen, een lastig gegeven voor een vlag, op ingenieuze wijze weten te omzeilen. Zo konden ook de staarten een andere kleur krijgen ten opzichte van de bovenlichamen. De kleuren wit en zwart, in het wapen terug te vinden in de zilveren en zwarte geren in het schildhoofd, staan voor Duiveland. Omdat de meeste voormalige gemeenten op Duiveland een gouden schildhoofd in het wapen hadden, is het geel ook als Duivelandse kleur te zien.

Concurrentie van een ‘eilandvlag’?

In de tijd dat de nieuwe gemeente nog een logovlag gebruikte, heeft ontwerper Theun Okkerse in 2006 uit onvrede daarover een banistiek verantwoorde vlag ontworpen in de hoop dat die deze zou vervangen. Op de vlag is de figuratie van meerman en -min in zwart op de zeven blauwe en witte golvende banen van de Zeeuwse vlag gezet. De vlag is volgens Okkerse ook meer een regio- dan een gemeentevlag. Voorstelling en kleuren verwijzen naar

– de inmiddels al eeuwen verenigde – delen van het eiland. Toen duidelijk werd dat de gemeente Schouwen-Duiveland net een vlag had aangenomen, heeft hij zijn vlag nadrukkelijk als ‘eilandvlag’ gepresenteerd. (2)

De oude gemeentevlaggen

Ter afsluiting komen de vlaggen van de zes gemeenten die tot 1997 bestonden en van Dreischor nog even aan bod.

De vlag van **Brouwershaven** was blauw met een rood broektopkwartier en over alles heen reikend een grote gele ruit. In het stadswapen kwam namelijk een ruitvormig schildje voor. De kleuren rood en geel komen ook uit het stadswapen. Omdat in de oude wapens van Dreischor, Noordgouwe en Zonnemaire blauw de boventoon voerde, zijn de resterende vlakken in die kleur. (3)

Dreischor, dat in 1961 in Brouwershaven opging, voerde een blauwe vlag met een witte diagonaal, waarop drie groene ovale veldjes stonden. De kleuren kwamen uit het wapen, de veldjes waren sprekend en stonden voor de drie schorren waaruit Dreischor is ontstaan. (4)

De vlag van **Bruinisse** was verdeeld in drie helften. De broekhelft bestond uit inhoeken van wit en zwart (Duieland). Op de vluchthelft graasde boven een rood hert op wit (geslacht Van Hertsbeke) en was het vlak onder geheel groen. Het was in feite het beeld van het gemeentewapen, maar dan anders gerangschikt. (5)

Duiveland had een vlag met een gele broekingbaan waarop 3 boven elkaar gestelde blauwe ruiten en met een witte vlucht waarop één halve en drie zwarte geren. Uit het wapen is het hoofdmotief met de Duivelandse geren overgenomen en het schildhoofd een kwart

slag gedraaid en als broekingbaan weergegeven. (6)

De vlag van **Middenschouwen** had een rode bovenhelft en was onder verdeeld in vier banen wit en blauw (de vier voormalige gemeenten). In de bovenhals stonden drie met een groen lint samengebonden gele korenaren. Alle kleuren van het gemeentewapen waren in deze vlag vertegenwoordigd. Het gehele banenpatroon verwees naar het wapenbeeld van Schouwen. De drie korenaren stonden voor de eenheid van de drie woonkernen Scharendijke, Ellemeet en Kerkwerve. (7)

Westerschouwen voerde een gele vlag met een blauwe wit gezoomde broekdiagonaal en een rode wit gezoomde vluchtdiagonaal met op het snijpunt een wit schild met een zwarte burcht. De kleuren kwamen uit het gemeentewapen. Als kenmerkend symbool was de sprekende burcht uit het wapen van de voormalige gemeente Burgh gekozen. (8)

Zierikzee had een vijfbanige gemeentevlag in rood en zwart. Het was een traditionele vlag, afgeleid van het rode stadswapen met de zwarte leeuw. (9) <

Noten:
 De Nederlandsche Leeuw 1997, p. 481
 Uit ‘Wereldregio’ Schouwen-Duiveland, 6 februari 2009
 Vexilla Nostra nr. 159, jaargang 23, november/december 1988, p. 103
 Kl. Sierksma, Nederlands vlaggenboek, Het Spectrum, Utrecht 1962, p. 58/59
 Vexilla Nostra nr. 95, jaargang 13, mei/juni 1978, p. 25
 Vexilla Nostra nr. 95, jaargang 13, mei/juni 1978, p. 20/21
 Vexilla Nostra nr. 115, jaargang 16, juli/aug 1981, p. 75
 Vexilla Nostra nr. 133, jaargang 19, juli/augustus 1984, p. 78
 Kl. Sierksma, Nederlands vlaggenboek, Het Spectrum, Utrecht 1962, p. 136/137

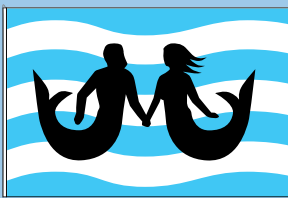

fig. 2 regio- of eilandvlag

fig. 3 Brouwershaven

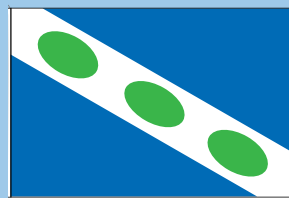

fig. 4 Dreischor

fig. 5 Bruinisse

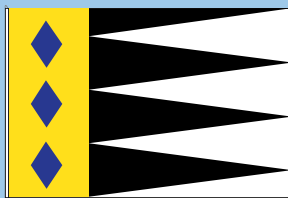

fig. 6 Duiveland

fig. 7 Middenschouwen

fig. 8 Westerschouwen

fig. 9 Zierikzee

Vlag met wapen voor de gemeente Noord-Beveland

Door MARCEL VAN WESTERHOVEN
wapenillustratie Hoge Raad van Adel, Den Haag

Tot 1995 bestonden op het 'eiland' Noord-Beveland twee gemeenten: Kortgene in het oosten en Wissenkerke in het westen. Sinds dat jaar vormen ze samen een nieuwe gemeente met dezelfde naam als het eiland. Kortgene had in 1941 al uitbreiding gekregen met de voormalige gemeenten Colijnsplaat en Kats. Deze vier voormalige gemeenten voerden allen een gemeentewapen. Kortgene en Wissenkerke maakten ook gebruik van een officiële gemeentevlag.

In *Vexilla Nostra* nummer 198 van mei-juni 1995 (p. 66-67) bespreekt Jos Poels het nieuwe gemeentewapen. Een nieuwe gemeentevlag was er toen nog niet. Het duurde tot november 1996 voor Noord-Beveland tot een gemeentevlag kwam, waarvan het bestaan binnen de vlaggenkundige wereld pas jaren later duidelijk werd. Dit werd mede veroorzaakt doordat de vlag is ontworpen door een minder bekende lokale vlaggenfabrikant.

De vlag van Noord-Beveland
De gemeente Noord-Beveland nam bij Raadsbesluit van 26 november 1996 een gemeentevlag aan met de volgende omschrijving:

"Grondkleur wit, met aan de lin-

kerzijde een rode baan, op het resterende witte gedeelte in het midden het gemeentewapen van een zodanige omvang dat boven en onder op esthetische verantwoorde wijze een ruimte in wit overblijft. De afbeeldingen op de vlag worden doorgedrukt, zodat aan weerszijden een beeld ontstaat van gelijke kwaliteit."

Met "aan de linkerzijde een rode baan" wordt een rode broekingbaan bedoeld met een lengte van een zesde van de vlaglengte. Op het midden van de witte baan staat het volledige gemeentewapen afgebeeld, inclusief kroon.

De vlag is ontworpen door de Zeeuwse Vlaggen Combinatie te Zierikzee in overleg met de gemeente Noord-Beveland. Helaas is het een fantasieloze "wapendrager" met lukraak gekozen indeling en kleuren. Zoals al zo vaak betoogd moet een vlag op zich zelf staan en niet als ondergrond voor heraldische versierselen dienen, zoals hier het geval is. Met een dergelijk mooi wapen als uitgangspunt had een veel beter ontwerp tot de mogelijkheden behoord.

Het wapen van Noord-Beveland
Het nieuwe wapen neemt een prominente plek op de vlag in en is daarom nog eens een beschou-

wing waard. Het is op 21 maart 1995 bij Koninklijk Besluit 95.001315 verleend. De beschrijving luidt:

"Doorsneden door een golvende dwarsbalk, golvend gedwarsbalkt van vier stukken, zilver en sabel; I in sabel twee sterren van goud; II in zilver een ruitvormige gesp

van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladen en twee parels."

Het gemeentewapen is een ontwerp van de Hoge Raad van Adel. Als basis nam de Raad het wapen van de in 1941 in Kortgene opgegangene gemeente Kats, met uitzondering van de stukken. Kats voerde in zwart

Kortgene

twee golvende zilveren dwarsbalken, vergezeld van drie gouden ruiten. De familie Van Cats voerde hetzelfde wapen. De reden om elementen uit dit wapen in dat van Noord-Beveland op te nemen, was de grote rol die dit geslacht in de geschiedenis van het eiland heeft gespeeld. De twee gouden zespuntige sterren komen uit het gemeentewapen van Kortgene, dat overeenkwam met het eeuwenoude heerlijkheidswapen. Dat was bepaald in zes stukken zilver en zwart met een blauw schildhoofd waarop drie gouden sterren. De kleu-

ren van de palen zien we ook in het nieuwe wapen terug.

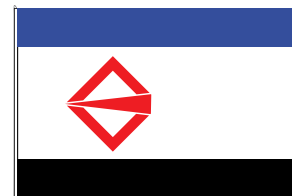
Wissenkerke leverde de rode gesp op zilver. Dit is het wapen van het geslacht Van Wissenkercke, waarvan al een afbeelding uit 1292 bekend is. De gesp heeft in de loop der tijd een extra betekenis toegedicht gekregen als symbool voor het samenhouden van de dorpen Geersdijk, Kamperland en Wissenkerke in één gemeente. (1)

Voormalige gemeentevlaggen

Opdat vlaggen van opgeheven gemeente niet in vergetelheid raken, vermeld ik die altijd ook nog even:

Kortgene voerde een groene vlag met op het midden het schildbeeld van het gemeentewapen in vierkante vorm, ter weerszijden vergezeld van een gele paal van gelijke hoogte. De vlag vormde een geografische weergave van de gemeente: de hoofdplaats Kortgene in het groene polderland met de tevens daarin gelegen dorpen Colijnsplaat en Kats, gesymboliseerd door de twee gele palen. (2),(3)

De vlag van **Wissenkerke** bestond uit een smalle blauwe baan, een brede witte baan met daarop de rode gesp en een smalle zwarte baan. De gesp spreekt voor zich. De blauwe baan stond voor Kamperland, dat als heerlijkheid

Wissenkerke

een zilveren schild voerde met op een blauw schildhoofd een gouden barensteel. Geersdijk leverde de zwarte baan, afgeleid van het heerlijkheidswapen, waarop verder drie gouden ruiten stonden. (4)

Noten:

Vexilla Nostra jaargang 30 nr. 198, mei/juni 1995, p. 66-67
Vexilla Nostra jaargang 13 nr. 95, mei/juni 1978, p. 21
Vexilla Nostra jaargang 20 nr. 136, januari/februari 1985, p. 5
Vexilla Nostra jaargang 17 nr. 121, juli/augustus 1982, p. 66-67

Vexillology summaries

Flags from the Time of France's Mandate over Syria

In 1918, after the fall of the Ottoman Empire, Emir Feisal set up the first Arab government in Damascus under the Pan Arab flag. The Peace Treaty of Sèvres altered this and divided the Levant into British and French mandates. France gained Syria, Lebanon and Hatay whilst Britain gained Palestine, Jordan and Iraq. The French Syrian mandate had various forms of government, and as a consequence, different flags. In 1941 Syria was occupied by British troops and in 1944 became officially independent. In 1920/21 Syria was divided into six so called puppet states: Alexandretta (later Hatay), Aleppo, Alawi

(later Latakia), Great Lebanon, Damascus and Jabal Druze. Most of these small states survived only for a short time, although long enough to have their own flags.

Due to the increasing independence of this region, Syria, within the French mandate, lost Hatay to Turkey, and Lebanon became totally independent.

The Province Santo Domingo de los Tsáchilas

The Province Santo Domingo de los Tsáchilas in Ecuador was formed on 2nd October 2007 after secession of the Province of Pichincha.

The province adopted a flag bearing the colours of the costume worn by the men in Tsáchilas. Other symbols in the flag represent the province's long struggle for independence, its natural resources and the multicultural nature of its people.

Village Coats of Arms and Flags in the South West Corner of Friesland

The Dutch province of Friesland is divided into large municipalities each containing several villages

many of which have a coat of arms and a flag. In the municipality of Wymbritseradeel new arms and flags have been adopted by the villages of Oudega and Fols gare; in the municipality of Nijefurd by the villages of Molkwerum and Warns; and in the municipality of Lemsterland by the village of Oosterzee. The coats of arms and flags of Molkwerum and Warns date back as early as 16th and 17th centuries.

Mermen and Mermaid on the Flag of the Municipality of Schouwen-Duiveland

The municipality of Schouwen-Duiveland in the Dutch province of Zeeland was formed in 1997 by the amalgamation of six other municipalities: Brouwershaven, Bruinisse, Duiveland, Middenschouwen, Westerschouwen and Zierikzee. In

2005 the municipality chose a flag based on the coat of arms previously adopted in 1997. The symbols on the flag had already been used in 17th century for the islands of Schouwen and Duiveland. The merman and mermaid in the arms of Schouwen are taken from an old folktale, and the black indentations, or girons, are common in coats of arms of places in Duiveland. The flags of the six old municipalities are also recorded here.

The Arms and Flags of Noord-Beveland

The municipality of North Beveland in the Dutch province of Zeeland was

formed in 1995 by the amalgamation of two other municipalities, namely Kortgene and Wissenkerke. In 1996 it adopted a flag on which the new arms are represented. The depicted coat of arms shows symbols of the old municipalities of Wissenkerke (the red lozenge shaped clasp), Kortgene (the stars and the colours black and white) and Kats (the wavy pattern and also the colours black and white).

In Memoriam A. B. Dull tot Backenhage

Ton Dull, *Vexilla Nostra* 144, mei-juni 1986, (foto's Theun Okkerse)

Op 16 september 2009 overleed Anton Bernard Dull tot Backenhagen op 88 jarige leeftijd. Reeds enige tijd leed hij aan de ziekte van Alzheimer.

Anton Dull tot Backenhagen werd geboren in Nederlands Indië maar verhuisde al voor de oorlog naar Nederland. Later werd hij ambtenaar van de burgerlijke stand in het Friese IJlst. In 1963 werd hij lid van de Fryske Rie foar Heraldyk (FRfH). Daar kon hij zich wijden aan zijn hobby de heraldiek. Als lid van de FRfH ontwierp hij, tezamen met J. Terluin verschillende wapens en vlaggen: Doniawerstal, Gaasterland (1), Barradeel en anderen.

J. Terluin werd opgevolgd door P. Bultsma. Samen ontwierpen zij de vlaggen van de op 1 januari 1984 ontstane nieuwe gemeenten: Gaasterland (2), Littenseradeel, Boornsterhem e.a. In de jaren-'90 werkte hij samen met R. Broersma en ontwierpen zij voornamelijk dorps- en waterschapsvlaggen. Op het terrein van heraldiek en banistiek gold Dull tot Backenhagen binnen de Fryske Rie als autoriteit, wat hem in 1978 de eretitel Heraut Frisia opleverde. In 2006 nam hij afscheid van de FRfH. Nog drie jaar kon hij zich aan zijn hobby's wijden, genealogie en klassieke muziek.

DvL

Elsevier nr. 40, Okt. 2009. Gerlof Leistra.

'Heraut met grandeur'.

Vexilla Nostra nr. 182, Sept. 1992.

H. van Heijningen. 'Geschiedenis van de Nederlandse gemeentevlag deel 2'.